

ไทขาวในเวียดนาม: อัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท

Tai Khao in Vietnam: The Correlation of Tai Identity

ภพ สวัสดิ์
Bhob Sawasdee
มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University, Thailand
E-mail: bhob@ms.su.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเอกสารการสำรวจและงานวิจัยเกี่ยวกับชาติพันธุ์ไทขาว เพื่อพิจารณาอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่ปรากฏ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มไทขาว หรือไทจั่ง หรือไทดอน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มหนึ่ง ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณภาคเหนือของเวียดนามและภาคใต้ของจีนในปัจจุบัน ชาวไทขาวมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมหลายอย่างคล้ายคลึงกับชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่น แต่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนบางอย่างที่แตกต่าง เช่น ลักษณะของภาษาและตัวอักษรที่แม้ว่ามีลักษณะการเขียนตัวอักษรที่คล้ายคลึงกับอักษรของไทยสยาม แต่ระบบการเขียนคำในประโยคกลับเขียนแยกเป็นคำๆ จากอิทธิพลของภาษาเวียดนามและภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ชาวไทขาวยังได้รับอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาน้อยเมื่อเทียบกับชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่นสะท้อนจากค่านิยมการนับถือผี รวมถึงธรรมเนียมการปลงศพของชาวบ้านที่นิยมใช้การฝังศพ

คำสำคัญ: ไทขาว; ไทจั่ง; ไทดอน; กลุ่มชาติพันธุ์ไท; อัตลักษณ์

Abstract

This paper aims to study survey documents and researches about Tai Khao for consider the joint identities of Tai ethnic group. The results are Tai Khao or Tai Junk or Tai Don is a Tai ethnic group. The settlements of this ethnic group are the northern part of Vietnam and the southern part of China. Tai Khao people have many ways of life and cultures which are similar to other Tai ethnic groups, but they have some different identities such as the characters of language and alphabet which are similar to the Tai Siamese alphabet, but the writing system which influenced by Vietnamese and English is different from Tai Siamese. In addition, Tai Khao is an Animism group from pay respect to the

ghosts, and cremation with burial because they are very little influenced by Buddhism when compared to other Tai ethnic groups.

Keywords: Tai Khao; Tai Junk; Tai Don; Tai Ethnic Group; Identity

1. บทนำ

คนไทยที่อยู่ในประเทศต่างๆ ดำรงชีวิตอยู่ในบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่แตกต่างกันอาจมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมกันบางประการ แต่ก็ยังมีลักษณะร่วมกันในวัฒนธรรมทางด้านภาษา ความเชื่อ แบบแผนการตั้งหลักแหล่งอาหารการกิน และวิถีชีวิตที่ผูกพันอยู่กับวัฒนธรรมข้าว

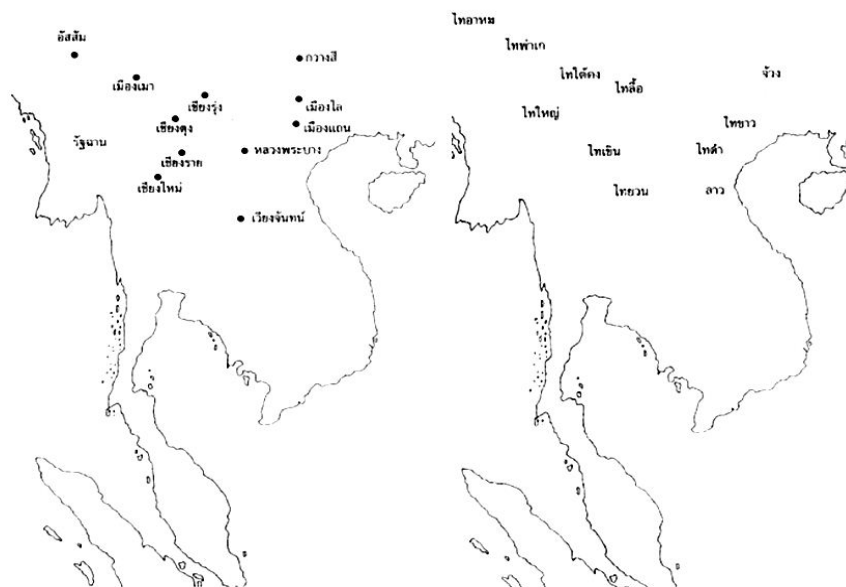
สุจิตต์ วงษ์เทศ (Wongted, 1994 : 161) ได้จำแนกคนไทยออกเป็น 3 พวก โดยใช้แม่น้ำทั้ง 4 สายเป็นเกณฑ์ ได้แก่

1. พวกไทใหญ่ มีถิ่นฐานดั้งเดิมกระจายอยู่ทางตะวันตกของแม่น้ำโขงแถบกลุ่มแม่น้ำสาละวิน

อิระวดี และพหุมบุตร ในภาคเหนือของประเทศพม่าและประเทศอินเดีย

2. พวกไทน้อยมีถิ่นฐานดั้งเดิมกระจายอยู่ทางตะวันออกของแม่น้ำโขง ตั้งแต่ประเทศลาวไปจนถึงบริเวณลุ่มแม่น้ำดำและลุ่มแม่น้ำแดงทางภาคเหนือของประเทศเวียดนามต่อเนื่องขึ้นไปถึงในภาคใต้ของประเทศจีน

3. พวกไทสยาม (ไทยสยาม) มีถิ่นฐานอยู่ในดินแดนของประเทศไทย เป็นกลุ่มที่นอกจากจะมีการประสมประสานกันเองระหว่างไทน้อยกับไทใหญ่แล้วยังมีการประสมประสานทางเผ่าพันธุ์และวัฒนธรรมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ด้วย

ภาพที่ 1 แสดงภาพการกระจายตัวและถิ่นที่อยู่ของชาติพันธุ์ไทในแถบอุษาคเนย์ (Nathalang, 2002 : 9-10)

การจำแนกกลุ่มคนไทยของสุจิตต์ วงษ์เทศ ทำให้ภาพการรวมกลุ่มของคนไทเด่นชัดขึ้น โดยกลุ่มไทใหญ่และไทน้อยเป็นกลุ่มข้างบนคือ พวกที่อาศัยอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำในหุบเขา ในพื้นที่มีภูเขาห่างไกลจากทะเล และเรียกไทสยามว่าเป็นกลุ่มข้างล่างคือ พวกที่อยู่บริเวณที่ราบลุ่มหรือใกล้ทะเล ความแตกต่างทางวิถีชีวิตของคนสองกลุ่มนี้คือ กลุ่มข้างบนจะอยู่ห่างไกลจากอิทธิพลภายนอกมากกว่าจึงสามารถดำรงความเป็นกลุ่มวัฒนธรรมที่สืบทอดประเพณีท้องถิ่นของตนไว้ได้ระดับหนึ่ง ส่วนกลุ่มข้างล่างเปิดกว้างต่อการรับวัฒนธรรมของภายนอกมากกว่าจึงมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่ากลุ่มข้างบนจนประเพณีเดิมๆ บางอย่างถูกปรุงแต่งไปจนไม่เหลือร่องรอยดั้งเดิม การจำแนก “กลุ่มข้างบน” และ “กลุ่มข้างล่าง” ของสุจิตต์ วงษ์เทศ สอดคล้องกับทัศนะของศรีศักร วัลลิโภดม ที่เห็นว่ากลุ่มที่เรียกว่า “ไต” หรือ “ไท” คือ พวกที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในระดับเส้นรุ้งที่ 19 องศาเหนือขึ้นไปจนกระทั่งถึงเส้นรุ้งที่ 26 องศาเหนือ เป็นกลุ่มชนที่มีความเจริญในระดับบ้านเมืองและรัฐเล็กๆ กระจายกันอยู่มากมายตามหุบเขาต่างๆ แต่กลุ่มชนที่เรียกว่า “สยาม” นั้นอยู่ตั้งแต่เส้นรุ้งที่ 19 องศาเหนือลงมา เป็นกลุ่มที่เกิดจากการผสมผสานของชนชาติไต-ไทกับบรรดาชนเผ่าอื่นๆ ชาวสยามจึงอาจจะเป็นลูกผสมที่มาจากร้อยพ่อพันแม่แต่สื่อสารกันด้วยภาษาไทย นับถือพุทธศาสนา และอยู่บนผืนแผ่นดินที่เป็นประเทศไทย (Wallipodom & Wongted, 1991 : 128)

กล่าวโดยสรุป แม้ว่ากลุ่มที่เรียกว่าไตหรือไท จะมีความหลากหลายในแง่ถิ่นที่อยู่โดยปรากฏทั้งในดินแดนทางเหนือของประเทศอินเดีย ตอนใต้ของประเทศจีน ประเทศพม่า ประเทศลาว ประเทศเวียดนาม และประเทศไทย แต่เราก็นับรวมว่าเป็นคนไทย โดยเรียกรวมว่าชนชาติไท เพราะล้วนพูดภาษาในตระกูลไทหรือไต (Tai) เช่นเดียวกัน ทั้งยังมีความผูกพันกับวัฒนธรรมข้าว ตังบ้านเรือนในที่ลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นที่ลุ่มแม่น้ำหรือที่ลุ่มในหุบเขาเช่นเดียวกัน จนเกิดการพัฒนาจากบ้านเป็นเมือง จากเมืองกลายเป็นรัฐจนถึงกลายเป็นอาณาจักรไทที่มีเจ้าผู้ครองนคร (Nathalang, 2002 : 7-8)

ไทขาวหรือไทตอนส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานในอาณาเขตสิบสองจุไทยอยู่กันหนาแน่นในจังหวัดไล่โวหรือเมืองไล่ นอกนั้นก็กระจัดกระจายอีกหลายเมือง คนไทขาวสืบบรรพชนมาจากไทбакอี ซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนาม ต่อแดนเชื่อมไปยังภาคใต้ของมณฑลยูนนาน ต่อมา มีการขยายอิทธิพลเคลื่อนย้ายมาตั้งถิ่นฐานอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำแดง จนสามารถสร้างเมืองไล่ได้สำเร็จ เป็นปึกแผ่นจึงได้ขยายเขตปกครองตนเองไปยังเมืองกวางกาย ในจังหวัดซอนลา¹ เมืองแต้ เมืองเติ๊ก เมืองฮาบก จนถึงเมืองแทงหัว มอกโจว มายโจว ฮ่าเซินบิ่งเหยอาน เป็นต้น ผู้คนไทขาวอพยพย้ายถิ่นอยู่เสมอ เช่น อพยพจากเมืองสาไปอยู่เมืองเติ๊กเพื่อไปรวมกลุ่มกับไทขาวซึ่งตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ก่อนแล้ว

¹ เอกสารทางวิชาการบางเรื่องออกเสียงว่า เซินลา. (ผู้วิจัย)

บางส่วนก็อพยพไปตามลำน้ำแต่หรือแม่น้ำดำไปอยู่ที่เมืองเชียงกีหรืออำเภอฮาบัก จังหวัดหัวบิ่นห์ในปัจจุบัน (Kedted, 2014 : 243-244) จากการสำรวจข้อมูลจากนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ และชาติพันธุ์พบว่ากลุ่มไทขาวมีภาษา ประวัติศาสตร์ รวมถึงวิถีในการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่นๆ แต่ในขณะเดียวกันในความคล้ายคลึงนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ไทขาวก็มีอัตลักษณ์ของประเพณี และวิถีชีวิตที่แสดงความเป็นตัวตนซึ่งแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่นๆ

จากอดีตถึงปัจจุบันมีนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์และชาติพันธุ์ได้ศึกษาค้นคว้าและสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับไทขาวไว้ ได้แก่ สุรางค์ จันทวานิช และจารุวรรณพรหมวัง-ข้าเพชร (Chantavanich & Phromwang-Khamphet, 1995) ศึกษาคนไทกลุ่มไทขาว โดยเสนอรายงานการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อกลุ่มชาติพันธุ์ไทขาว และรวมเล่มในเอกสารทางวิชาการเรื่องการศึกษาวรรณกรรมชนชาติไท โดยศึกษาจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทขาวในด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา การตั้งถิ่นฐาน ลักษณะทางชาติพันธุ์ รวมถึงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ส่วนกัญญา ลีลาลัย (Leelalai, 2001) เสนอผลการศึกษาในเอกสารทางวิชาการเรื่องการค้นคว้าประวัติศาสตร์ชนชาติไท โดยรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชนชาติไท ทั้งด้านประวัติศาสตร์ ตำนาน ถิ่นที่อยู่ สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะกลุ่มชาวไทในสิบสองจุไท

เขตประเทศเวียดนาม และประเทศลาว เช่นกลุ่มไทขาว กลุ่มไทดำ เป็นต้น

บุญยงค์ เกศเทศ (Kedted, 2003; 2014) ศึกษาจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มต่างๆ ในแถบกลุ่มแม่น้ำดำและแม่น้ำแดงโดยรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มต่างๆ ในเขตประเทศเวียดนาม เช่น ไทขาว (ไทต่อน) ไทหล้า ไส-หยั่ง ไทลื้อ จ้วง โดยมีการนำเสนอเส้นทางการสำรวจวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนไทกลุ่มต่างๆ รวมถึงประวัติศาสตร์ทางชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้อง ส่วนศรีศักร วัลลิโภดม และสุจิตต์ วงษ์เทศ (Wallipodom & Wongted, 1991) ได้เสนอแนวคิดทางคติชนวิทยา และชาติพันธุ์ในการจำแนกกลุ่มคนไทออกเป็นกลุ่มต่างๆ ด้วยการพิจารณาถิ่นที่อยู่และการกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในแถบอุษาคเนย์และสุจิตต์ วงษ์เทศ ได้จำแนกคนไทโดยใช้แม่น้ำสายสำคัญ 4 สายในแถบอุษาคเนย์คือแม่น้ำอิระวดี แม่น้ำสาละวิน แม่น้ำโขง และแม่น้ำแดงในการจำแนกกลุ่มชาติพันธุ์ไทออกเป็น 3 กลุ่มคือ ไทใหญ่ ไทน้อย และไทสยาม

นอกจากนี้ พิเชฐ สายพันธ์ (Saiphan, 2008) นำเสนอข้อมูลจากการเดินทางไปสำรวจชุมชนไทขาวและไทดำในประเทศเวียดนาม โดยนำเสนอเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การเมือง วิถีชีวิต สภาพสังคม และวัฒนธรรมของชาวไทขาวและไทดำในปัจจุบันที่ยังคงแสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มชนของตน ขณะที่ Sawangpunyankul (1994) ศึกษาอักขระรวมถึงวรรณกรรมไทดำและไทขาวในประเทศเวียดนาม

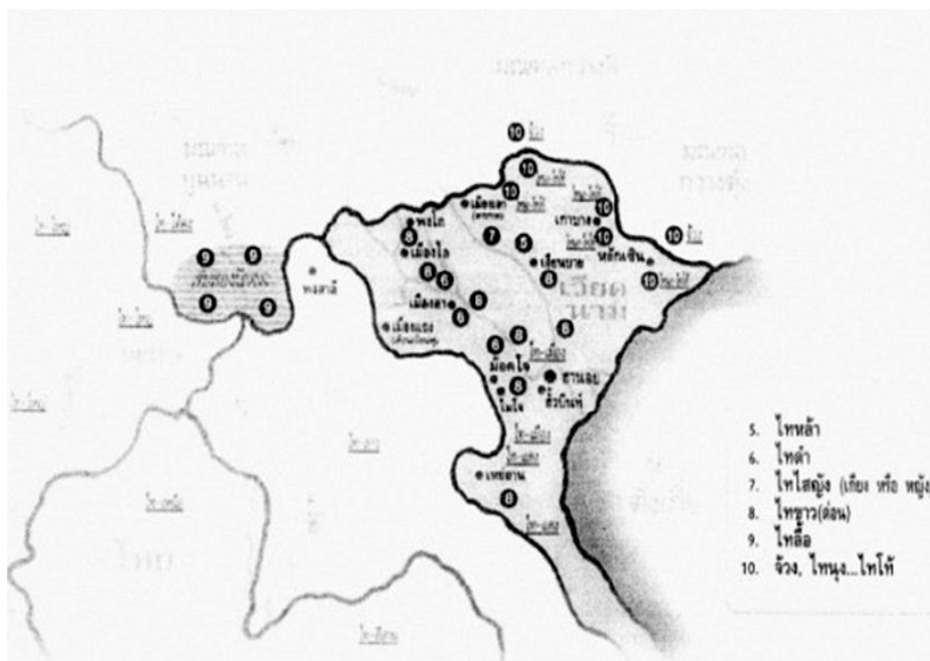

2. ประวัติความเป็นมาของชาวไทยขาว

1. การตั้งถิ่นฐานและการกระจายตัว

ไทยขาวคือ กลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มหนึ่ง ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณภาคเหนือของเวียดนาม และภาคใต้ของจีน ชาวไทยขาวเริ่มอพยพมาจาก เวียดนามใต้ ซึ่งอยู่ใกล้กับกัมพูชาในราวปีพ.ศ. 2497 แถบอำเภอตุงเจีย จังหวัดดาร์ลา มีประชากร ประมาณ 2,000 คน อพยพมาอยู่บริเวณพรมแดน เวียดนามกับจีนและพรมแดนเวียดนามกับลาวตั้งแต่ สองฝั่งที่ราบลุ่มแม่น้ำดำ มีถิ่นฐานปัจจุบันบริเวณ ภาคเหนือของเวียดนาม ตั้งแต่บริเวณพรมแดนแม่น้ำ ดำจนจรดอำเภอเมืองมุนหรือไมโจว จังหวัดหวิบิงห์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศ

การสำรวจการตั้งถิ่นฐานของชาวไทยขาว ในปัจจุบันโดยสุภางค์ จันทวานิช และจารุวรรณ พรหมวัง-ข้าเพชร (Chantavanich & Phromwang-Khamphet, 1995: 202) พบว่าเมืองสำคัญ ในปัจจุบันที่ชาวไทยขาวอาศัยอยู่ได้แก่ จังหวัดไลโจว แถบเมืองไล เมืองโส และฟองโท จังหวัดเซินลา อำเภอหมอกโจว เมืองสาง อำเภอญูเยิน เมืองเติ๊ก โดยมีเทือกเขาชือญูเดนดินกั้นพรมแดนลาว- เวียดนามและอีกกลุ่มซึ่งเล็กกว่าตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณ ลุ่มแม่น้ำแดงใต้ที่เมืองลาวกาย และเมืองฟองโท นอกจากนี้ในจังหวัดเซินลา บริเวณเมืองวาท มีกลุ่มชาวไทยขาวอาศัยอยู่เช่นเดียวกับสองฝั่งแม่น้ำแดง เรียกบริเวณนั้นว่าแม่น้ำทรา

ภาพที่ 2 แสดงภาพถิ่นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยขาว (หมายเลข 8) (Kedted, 2003 : 93)

อีกบริเวณหนึ่งที่กลุ่มชาวไทขาวอาศัยอยู่คือบริเวณภาคใต้ของจีนในมณฑลยูนนาน บริเวณสามเหลี่ยม

ระหว่างเมืองซือเหมา เมืองหงเหอ เมืองยี่ซีและบริเวณอำเภอจินผิง ซึ่งเป็นตอนต้นของแม่น้ำดำ

ภาพที่ 3 แสดงภาพถิ่นที่อยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในประเทศเวียดนามและประเทศไต้หวัน (Chantavanich & Phromwang-Khamphet, 1995 : 226)

จากการพิจารณาบริเวณที่ชาวไทขาวตั้งถิ่นฐานอยู่ในพบว่า มีพื้นที่สองจุดที่มีการกระจุกตัวของชาวไทขาว จุดแรกได้แก่ที่ราบลุ่มแม่น้ำดำ ตั้งแต่เมืองโลโจวจจนถึงเมืองมอกโจวจจุดที่สองได้แก่ตอนใต้สุดของมณฑลยูนนาน ส่วนที่ติดกับเวียดนาม ตั้งแต่อำเภอจินผิงจนถึงเมืองยี่ซี ทั้งสองจุดนี้เชื่อมโยงกันด้วยลำน้ำดำ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นที่บริเวณเมืองคิมบิ่นห์ ในมณฑลยูนนานของจีนแล้วแม่น้ำดำก็ไหลเข้าสู่เวียดนามแล้วไหลออกทะเลที่อ่าวตังเกี๋ย จากลักษณะการตั้งถิ่นฐานดังกล่าวจึงสามารถสันนิษฐานการตั้งถิ่นฐานและการอพยพของชาวไทขาวได้สองแนวทาง คือ แนวทางแรกบรรพบุรุษของชาวไทขาวน่าจะตั้งถิ่นฐานอยู่ทาง

ตอนใต้ของมณฑลยูนนาน บริเวณต้นลำน้ำดำตลอดจนบริเวณใกล้เคียงกับแคว้นสิบสองปันนาและเมืองเชียงรุ่งแล้ว จึงอพยพไปตามลำน้ำดำเข้าไปตั้งถิ่นฐานบนสองฝั่งลำน้ำดำในเวียดนาม แนวทางที่สอง คือ บรรพบุรุษของชาวไทขาวอาจมีต้นกำเนิดอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแดง บริเวณเมืองลาวกาย และฟองโทแล้วกระจายตัวไปทางตะวันตกเข้าสู่กลุ่มลำน้ำดำแล้วกระจายตัวลงมาทางใต้จนถึงเมืองมอกโจวจ (Chantavanich & Phromwang-Khamphet, 1995 : 202-203)

เมืองสำคัญที่เป็นศูนย์กลางของชาวไทขาวคือเมืองโล ซึ่งทรุดโทรมมากจนทางการเวียดนามเตรียมการที่จะย้ายผู้คนออกจากเมืองนี้ เพราะมี

แนวโน้มว่าเมืองโลอาจะจมอยู่ภายใต้แม่น้ำดำในไม่ช้าเพราะพื้นที่ทางตอนใต้ของแม่น้ำดำมีการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่ของจังหวัดเขินลา โดยเมืองโลเป็นเมืองที่อยู่เหนือเขื่อนจึงมีแนวโน้มที่จะถูกน้ำท่วมได้ในอนาคต ดังนั้น ปัจจุบันชาวไทยซึ่งอยู่ในเมืองโลที่กำลังเตรียมอพยพไปอยู่ถิ่นอื่นซึ่งได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลของเวียดนาม (Saiphan, 2008 : 37)

2. ตำนานของชาวไทยขาว

ชาวไทยขาวมีตำนานเกี่ยวกับต้นกำเนิดของตนคล้ายคลึงกับชาวไทยดำ โดยเชื่อว่าขุนสูง (ท้าวเจือง) เป็นบรรพบุรุษของพวกตน นอกจากนี้ยังมีตำนาน ซึ่งชาวไทยขาวและชาวไทยดำเชื่อถือร่วมกัน คือ ตำนานที่มีเนื้อหาล้ายกับพงศาวดารล้านช้างว่าด้วยเรื่องแถนและน้ำเต้าปุง ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ไทอื่นๆ เช่น ไทลื้อ ลาว และขมุต่างก็

ยอมรับนับถือเช่นกัน โดยเชื่อว่าแต่เดิมเมืองฟ้า²กับโลกมนุษย์เชื่อมถึงกันได้ด้วยเชือกเขากาดหรือเครือเขากาด³ มนุษย์กับแถน⁴ ไปมาหาสู่กันด้วยช่องทางนี้ ต่อมาผีหญิงหม้ายคนหนึ่งตัดเชือกเขากาดขาดเพราะความโกรธลูกชายทำให้ช่องทางติดต่อขาดหายไป ผู้คนบนโลกมนุษย์ต่างประสบความยากลำบากเพราะไม่สามารถติดต่อเมืองฟ้าได้อีก แถนจึงแกล้งทำเป็นตายแล้วลงมาสืบดูว่ามนุษย์รู้สึกอย่างไรเมื่อขาดแถน โดยมนุษย์ได้ตอบกับแถนว่าหากขาดแถนมนุษย์ก็ไม่สามารถอยู่ได้ ต่อมาแถนบันดาลให้เกิดน้ำท่วมจนสิ่งมีชีวิตบนโลกมนุษย์ตายหมด ผู้ที่มีบุญบารมีคือผู้ที่รอดชีวิตอยู่โดยหนีน้ำท่วมไปอาศัยอยู่ในน้ำเต้าปุงและผู้ที่รอดมาได้คือพี่ชายกับน้องสาวคู่นี้ ซึ่งต่อมาได้แต่งงานกันและกลายเป็นบรรพบุรุษของชาวไทยขาวสืบต่อมา (Chantavanich, 1994 : 4-5)

ภาพที่ 4 แสดงภาพน้ำเต้าปุงและกำเนิดมนุษย์ตามความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ไท (Thamruangrit, 2013)

² เมืองฟ้า หมายถึง สวรรค์

³ กาด เป็นชื่อของต้นไม้ชนิดหนึ่ง

⁴ แถน หมายถึง เทวดาบนสวรรค์

3. ลักษณะทางชาติพันธุ์ สังคมและวัฒนธรรม

1. ลักษณะทางกายภาพ

ชาวไทขาวมีรูปร่างสูงโปร่งผิวขาว หน้ายาว จมูกโด่ง และจมูกเล็กน้อย ริมฝีปากบาง ร่างกายแข็งแรง ชาวไทขาวมีลักษณะคล้ายคลึงชาวจีน บางส่วนคือมีรูปร่างคล้ายชาวจีนแต่หน้าตาไม่เหมือนชาวจีน เนื่องจากมีการปะปนทางชาติพันธุ์จากการแต่งงาน อย่างไรก็ตาม ชาวไทขาวไม่นิยมแต่งงานกับชาวจีนมากนัก เนื่องจากมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน ผู้หญิงชาวไทขาวจะมีผิวขาวกว่าผู้หญิงชาวเวียดนาม มีตาโตกว่า จมูกเป็นสันตรง ขนตายาวตรง รูปร่างยาว โดยทั่วไปจะมีรูปร่างสง่างาม ชาวไทขาวในเขตลุ่มแม่น้ำแดงนิยมย้อมฟันให้ดำหรือเคลือบฟัน ในเมืองฟองไทผู้หญิงชาวไทขาวจะรมฟันด้วยเปลือกไม้เผาชนิดหนึ่งเพื่อให้ฟันดำ ขณะที่ชาวไทขาวกลุ่มเหนือนิยมใส่ฟันทอง จากการสำรวจกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทขาวในเวียดนามปัจจุบันของบุญยงค์ เกศเทศ (Kedted, 2014 : 245) พบว่า ชาวไทขาวไม่เคร่งครัดการแต่งกายเพื่อบ่งบอกความเป็นชาติพันธุ์ที่ชัดเจนเหมือนกับชาวไทกลุ่มอื่นๆ

ชาวไทขาวมีอุปนิสัยคล้ายชาวไทดำและชาวไทกลุ่มอื่นๆ คือรักอิสระ โดยเฉพาะในการทำงานของตนไม่ชอบให้ใครมาบังคับหรือควบคุม มีอัธยาศัยดีและเป็นมิตรชาวไทขาวแตกต่างจากชาวไทดำอย่างหนึ่งคือ ชาวไทขาวจะมีความเชื่อมั่น

และภาคภูมิใจในตัวเองสูง เนื่องจากการได้พบปะเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ตลอดจนชาวเวียดนาม จีน และฝรั่งเศส เพื่อรักษาคุณลักษณะทางการเมืองของตนลักษณะความเชื่อมั่นในตนเองนี้สะท้อนได้จากความเป็นปึกแผ่นในการปกครองตนเอง รวมถึงการจัดการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่ชาวไทขาวแสดงออกได้อย่างชัดเจนกว่าชาวไทกลุ่มอื่นๆ มีความคล่องแคล่วในการติดต่อกับชาวต่างชาติหรือต่างเผ่าตลอดจนไม่มีค่านิยมที่เคร่งครัดเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานหรือการมีลูกนอกสมรสเช่นที่ชาวไทดำยึดถือ แต่ชาวไทขาวมีความสามารถด้านเกษตรกรรมน้อยกว่าชาวไทดำ โดยนิยมล่องเรือไปตามลำน้ำมากกว่าทำนา (Chantavanich & Phromwang-Khamphet, 1995 : 208-209)

2. ชาติพันธุ์

นักภาษาศาสตร์จัดกลุ่มชาติพันธุ์ไทขาวอยู่ในกลุ่มไทกะได (Tai-Kadai) โดยอยู่ในกลุ่มย่อยคนไทที่อยู่บริเวณตอนกลางบนที่สูงในคาบสมุทรอินโดจีน (Central Upland Group) กลุ่มที่ถูกจัดไว้ด้วยกันประกอบด้วยไทดำ ไทขาว ไทแดง ไทเหนือ ไทพวน และผู้ไท ชาวเวียดนามเรียกชาวไทขาวว่าไทจั่งแปดตรงตัวว่าไทขาว ชาวไทขาวในอดีตจะเรียกตนเองว่าไทเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีการแบ่งแยกกลุ่มชาติพันธุ์ แต่จะเรียกจำแนกตามถิ่นที่อยู่ เช่น ไทเมืองไล ไทเมืองเด็ก เป็นต้น แต่ปัจจุบันชาวไทขาวจะเรียกตนเองว่า

ไทจั้งหรือไทขาวสันนิษฐานว่าคงเป็นการเรียกตามชื่อที่ผู้อื่นเรียก (Chantavanich & Phromwang-Khamphet, 1995 : 209)

3. ภาษา

ชาวไทขาวพูดภาษาตระกูลไทแบบหนึ่งอยู่ในกลุ่มภาษาไท-กะไดภาษาไทขาวเป็นภาษาคำโดด (Monosyllabic) และมีเสียงวรรณยุกต์ มีตัวอักษรทั้งหมด 49 ตัว สำหรับไทเมืองไล ส่วนพวกไทเมืองเต็กมีตัวอักษรทั้งหมด 38 ตัว มีสระ 18 ตัว และเสียงวรรณยุกต์ 6 เสียง ภาษาที่ชาวไทขาวใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันคือภาษาไทย แต่เมื่อออกไปทำงานนอกชุมชนมักพูดภาษาเวียดนาม

มีนักวิชาการสันนิษฐานว่า ตัวอักษรไทขาวได้มาจากตัวอักษรของไทดำอีกทอดหนึ่งแต่นักวิชาการด้านภาษาศาสตร์บางคนก็ระบุว่า ไทขาวมีระบบตัวเขียนของตนเอง และมีคนพูดภาษานี้อยู่ประมาณ 400,000 คนเป็นวิธภาษา (Language Diversities) ที่อยู่ในแขวงตะวันตกเฉียงใต้และเป็นกลุ่มที่สูงประกอบด้วย ไทดำ ไทแดง ผู้ไท (ไท) เหนือ และไทขาว โดยภาษาไทขาวกลุ่มนี้ จะมีความเหมือนภาษาไทดำมากกว่าภาษาไทขาวกลุ่มเหนือ จะเห็นได้ว่าการจัดกลุ่มภาษานี้ สอดคล้องกับการจัดกลุ่มชาติพันธุ์ดังได้กล่าวมาแล้วซึ่งแต่เดิมคนไทขาวที่เป็นคนชั้นสูงเท่านั้นจึงจะมีโอกาสได้เรียนอ่านเขียนภาษาของตน (Chantavanich & Phromwang-Khamphet,

1995 : 209)

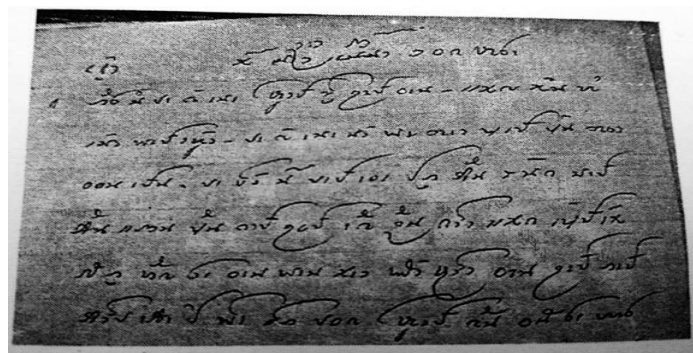
ในชนกลุ่มน้อยทั้งหมดในเวียดนามมีแต่กลุ่มไทดำและไทขาวเท่านั้น ที่ยังมีอักขระเป็นของตนเองและยังคงใช้กันอยู่ ทวี สว่างปัญญางกูร (Sawangpunyankul, 1994) ศึกษาอักขรวิธีในภาษาของชาวไทขาว พบว่า ระบบการเขียนอักขระไทขาวมีมากมายหลายแบบ โดยอักขรตามท้องถิ่น เช่น เมืองไลหรือไลโจว เมืองซางหรือมอกโจว เมืองเต็กหรือฝูเยียน เมืองซอหรือฟองโกล้วนมีข้อแตกต่างกัน โดยอักขระไทขาวนั้นมีพยัญชนะ 38 ตัว (เมืองเต็ก) แต่ละหน่วยเสียงจะมีเสียงสูงและเสียงต่ำคู่กันเสมอ เช่น ก.ไก่ ก็จะมีเสียง กอ และ กือ 2 รูปแบบแล้วใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับ ซึ่งมีเพียงเสียงเอกและโทเท่านั้นในการเขียนคำ โดยมีระดับเสียงวรรณยุกต์ทั้งสิ้น 6 ระดับพยัญชนะสะกดจะไม่เปลี่ยนรูปหรือไม่เขียนเหนือหรือใต้บรรทัด เช่น อักษรล้านนา ลือ หรือเงิน แต่เขียนตามหลังสระอยู่ในบรรทัดเดียวกันมีข้อสังเกตว่าอักษรของไทขาว ทั้งพยัญชนะและสระคล้ายกับอักษรไทยสยามมาก แต่มีข้อสังเกตว่าหน่วยเสียง พ และ ฝ หรือ /ph/ ในภาษาไทขาวนั้น จะออกเสียงเป็นเสียง ฟ หรือ /f/ เช่น คำว่า ผู้เฒ่า จะออกเสียงเป็น ฟู-เท่า หรือเสียง ย หรือ /j/ ในภาษาไทยสยาม ภาษาไทขาวจะออกเสียงเป็น /s/ เช่น คำว่า อยู่ จะออกเสียงเป็น สู่ ซึ่งเป็นอิทธิพลที่ได้รับมาจากภาษาของชาวเวียดนาม

อักษรไทย		
ลายมือ ดร.หว่างเลื่อง		
[ก] ก	[ข] ข	[ฅ] ฅ
[ค] ค	[ฌ] ฌ	[ง] ง
[ช] ช	[ฉ] ฉ	[ซ] ซ
[ฌ] ฌ	[ด] ด	[ฎ] ฎ
[ต] ต	[ถ] ถ	[ฒ] ฒ
[ณ] ณ	[ด] ด	[น] น
[ป] ป	[ท] ท	[ธ] ธ
[พ] พ	[ถ] ถ	[ด] ด
[ย] ย	[น] น	[ร] ร
[ว] ว	[ร] ร	[ล] ล
[ห] ห	[ร] ร	[ก] ก
[ฌ] ฌ	[ด] ด	[น] น

ภาพที่ 5 แสดงภาพพยัญชนะของไทยาว (Chantavanich & Phromwang-Khamphet, 1995 : 227)

การเขียนคำในประโยคของภาษาไทยาว และภาษาอังกฤษ คนไทยาวรุ่นใหม่จะเขียนคำนั้นเดิมเขียนติดกันยาวๆ เหมือนภาษาไทยกลุ่มอื่น ในประโยคแยกเป็นคำๆ เหมือนภาษาเวียดนามทุกกลุ่ม แต่ด้วยอิทธิพลของภาษาเวียดนาม และภาษาอังกฤษ

ภาพที่ 6 แสดงภาพอักษรทางหนูของไทยาวเมื่อเขียนเป็นประโยค (Kedted, 2014 : 251)

4. สถาบันทางสังคม

1. ที่อยู่อาศัยและครอบครัว

กลุ่มชาติพันธุ์ไทขาวตั้งถิ่นฐานหนาแน่นบริเวณหมู่บ้านบริเวณจังหวัดไลโจวหรือเมืองไล และบริเวณที่ราบลุ่มเชิงเขา ชาวไทขาวนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำตามซอกหลืบของทิวเขาที่สลับซับซ้อน (Kedted, 2003 : 83) การตั้งชุมชนใกล้น้ำเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวไทขาวนิยมทำนาดำ และชอบเดินเรือ บ้านของชาวไทขาวเป็นบ้านทรงสี่เหลี่ยมใต้ถุนสูงตามสองฝั่งของลำน้ำ บ้านทำด้วยไม้ไผ่หลังคามุงจาก มีบันไดขึ้นทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ผู้หญิงขึ้นลงทางบันไดหลัง ซึ่งอยู่ใกล้บริเวณทำงานและพักผ่อน ส่วนผู้ชายขึ้นลงทางบันไดหน้า ด้านหน้าบ้านเป็นโถงสำหรับรับแขกถัดไปเป็นห้องของสมาชิกผู้ชายของบ้าน หิ้งผีบรรพบุรุษตั้งอยู่ในห้องนี้ ผู้หญิงมีห้องอยู่อีกด้านหนึ่งเพื่อทำงานบ้าน กลางเรือนมีเตาไฟตั้งอยู่ ใต้ถุนเรือนเป็นคอกวัวควาย หมู และม้า

ครอบครัวไทขาวมีลักษณะเหมือนชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่นๆ คือ มีหน่วยย่อยเป็นครอบครัวเดี่ยว แต่ครอบครัวเดี่ยวมากกว่าหนึ่งครอบครัวมักรวมอยู่ในบริเวณเดียวกันการสมรสในกลุ่มชาวไทขาวนั้น ลูกชายอาจเลือกคู่สมรสได้โดยไม่จำเป็นต้องให้พ่อแม่เห็นชอบ แต่ในบางเขตพ่อก็เป็นผู้ชักนำคู่ให้ลูกชาย โดยปกติผู้ชายที่แต่งงานกับผู้หญิงไทขาวจะต้องมาช่วยทำงานที่บ้านของฝ่ายหญิงระยะหนึ่ง เช่น ไทขาวที่เมืองสอ ว่าที่ลูกเขยชาวไทขาวต้องไปทำงานที่บ้านของฝ่ายหญิงประมาณ 3 ปี โดยเรียกประเพณีนี้ว่า เฮ็ดเขยหรือ

อยู่เขย (Chantavanich & Phromwang-Khamphet, 1995 : 211)

2. กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ชาวไทขาวส่วนใหญ่ทำนาดำและปลูกพืชไร่เช่นเดียวกับชาวไทกลุ่มอื่น นอกจากนั้นยังปลูกฝิ่นด้วย เทคโนโลยีในการเพาะปลูกพืชก็เหมือนกับคนไทกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ การทำฝายทดน้ำเข้าสู่ท้องนา และมีชาวไทขาวบางส่วนทำไร่เลื่อนลอยการทำการเกษตรของชาวไทขาวเป็นกิจกรรมร่วมของครอบครัว ฝ่ายชายจะเตรียมที่นาหรือไร่ และฝ่ายหญิงจะเป็นคนปักดำหรือเพาะชายหญิงจะร่วมกันเก็บเกี่ยวและนวดข้าว ส่วนอาชีพอื่นๆ ที่ปรากฏนอกจากการทำนา คือ การล่าสัตว์และหาปลาการทอผ้า การต่อเรือ การเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการค้าขายเล็กๆ น้อยๆ กับคนกลุ่มอื่น (Chantavanich & Phromwang-Khamphet, 1995 : 213)

3. ศาสนาและความเชื่อ

ชาวไทขาวนับถือผีเพราะเป็นกลุ่มคนไทที่ได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนาน้อย เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะชาวไทขาวตั้งถิ่นฐานอยู่ในที่ห่างไกลการติดต่อกับคนกลุ่มอื่นจึงมีน้อยองค์ประกอบของความเชื่อที่ปรากฏ ได้แก่ ผี เช่น ผีเอื่อน ผีบ้าน ผีเมือง ผีบรรพบุรุษ มีปรากฏความเชื่อทางพระพุทธศาสนาเล็กน้อยในบางชุมชนเท่านั้นผีของชาวไทขาวเป็นผีที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบการปกครอง ประกอบด้วยผีแกน (แกนหลวง) ผีเสื่อ (ผีเชื้อ) ผีเมือง ผีบ้าน ผู้ปกครองชาวไทขาวจะถือว่าตนสืบเชื้อสายมาจากแกนหลวงจึงเป็นผู้นำทั้งทางการเมืองและศาสนา ชาวไทขาว

ระมัดระวังในการกระทำความดีและความชั่วด้วย เชื่อว่า ผีจะคุ้มครองผู้ที่ทำความดีและผู้ที่ทำความชั่วก็จะได้รับการลงโทษจากผี ซึ่งคล้ายคลึงกับความเชื่อในเรื่องกรรมทางพระพุทธศาสนา โดยปรากฏชื่อผีของชาวไทยชาวประมาณ 37 ชื่อ (Chantavanich & Phromwang-Khamphet, 1995 : 217) เป็นผีที่อาศัยอยู่ตามสถานที่หรือสิ่งต่างๆ และจะเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ในบางโอกาส ทำให้เจ็บป่วยหรือตาย เช่น ผีพาย (ผีตายทั้งกลม) ผีหลวง ผีท้าว (ผีเจ้านาย) ผีตายดิน (ผีตายโหง) ผีดำ (ผีบรรพบุรุษ) เป็นต้น

นอกจากนี้ ชาวไทยเขายังมีพิธีกรรมเกี่ยวกับผี คือ พิธีฝังศพ ชาวไทยฝังศพคนตายโดยไม่เผาศพ ก่อนฝังศพจะอาบน้ำศพด้วยน้ำที่คั้นจากใบไม้ที่มีกลิ่นฉุน เช่น ใบมะกรูด แล้วแต่งตัวศพด้วยเสื้อผ้าชุดใหม่ เอาเงินใส่ในปากศพ เอาผ้าห่อศพแล้วจึงนำลงโลง และตั้งไว้ที่บ้าน 3 วัน 3 คืน สวดโดยหมอมือทั้งกลางวันและกลางคืน ระหว่างนั้นจะจัดเลี้ยงเพื่อนบ้านที่มาช่วยงานศพ บริเวณที่ฝังศพจะทำหลังคาคลุมไว้และดูแลให้เป็นระเบียบ ไม่รกรุงรัง แต่บางแห่งก็จะทิ้งหลุมศพไว้หลังจากเสร็จพิธีแล้ว พิธีกรรมนี้สำหรับผู้ตายที่เป็นชาวไทย ซึ่งอยู่ในสกุลของไพร่หรือสามัญชนทั่วไป แต่หากผู้ตายเป็นสกุลของเจ้านายจะไม่ฝังศพแต่จะเผาศพแทน อย่างไรก็ตาม ธรรมเนียมดังกล่าวมิได้มี

ข้อกำหนดตายตัวขึ้นอยู่กับข้อตกลงในตระกูลของเจ้านายนั้นๆ (Chantavanich & Phromwang-Khamphet, 1995 : 219)

5. สรุป

ไทย หรือไทจง หรือไทตอนเป็นชาติพันธุ์ไทกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีถิ่นฐานอยู่บริเวณภาคเหนือของเวียดนามในปัจจุบัน จำแนกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือกลุ่มเมืองเหนือ และกลุ่มเมืองใต้ ชาวไทยเขามีวิถีชีวิต และวัฒนธรรมหลายอย่างคล้ายกับชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่น เช่น ความเชื่อเรื่องขุนฮ่ง (ท้าวเจือง) แถน และน้ำเต้าปุง ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว ดำรงชีพด้วยการทำนาไร่และปลูกพืชไร่ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี กลุ่มไทยก็มีเอกลักษณ์เฉพาะตนที่แตกต่างจากชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่น เช่น ลักษณะของภาษาและตัวอักษรที่แม้ว่ามีลักษณะการเขียนตัวอักษรที่คล้ายคลึงกับอักษรของไทยสยาม แต่ระบบการเขียนคำในประโยคกลับเขียนแยกเป็นคำๆ จากอิทธิพลของภาษาเวียดนามและภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ชาวไทยยังได้รับอิทธิพลทางพระพุทธศาสนาน้อยเมื่อเทียบกับชาติพันธุ์ไทกลุ่มอื่นๆ สะท้อนจากค่านิยมการนับถือผีที่ปรากฏทั่วไป รวมถึงธรรมเนียมการปลงศพของชาวบ้านที่นิยมใช้การฝังศพ

References

- Chantavanich, S. (1994). The History of Tai Khao. In *Academic Symposium The Culture of Tai Ethnic : Sip Song Chau Tai*. Bangkok : Thai Khadi Research Institute, Thammasat University.
- Chantavanich, S., & Phromwang-Khamphet, C. (1995). *The Study of Tai Culture*. Bangkok : Office of the National Culture Commission.
- Kedted, B. (2003). *Inherit Ethnic Tai Culture : Spiritual Connections of Black and Red River Basin*. Bangkok : Luckpim Publishing.
- _____. (2014). *Tai Local Area*. Mahasarakham : Kakayia Publishing.
- Leelalai, K. (2001). *Research on the History of Tai People*. Bangkok : Vitheetassana Foundation.
- Nathalang, S. (1996). *Analyze the Tai's Myths of Creating the World : Research by Siraporn Nathalang*. Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat University.
- _____. (2002). *Tai in Storytelling : Through Folklore and Folk Literature*. Bangkok : Matichon Publishing.
- Pankhuenkhat, R. (1988). *Tai Dialect*. Bangkok : Institute of Language and Culture for Rural Development, Mahidol University.
- Saiphon, P. (2008). *Tai Dam Tai Khao Tai Daeng and Tai Lueng : Opened-Hidden Identity*. Bangkok : Social Sciences and Humanities Textbook Foundation.
- Sawangpunyankul, T. (1994). *Characters and Literatures of Tai Dam and Tai Khao*. In *Academic Symposium The Culture of Tai Ethnic : Sip Song Chau Tai*. Bangkok : Thai Khadi Research Institute, Thammasat University.
- Thamruangrit, P. (2013). *Nam Tao Pung (Hak Marn Issue, Eshann Magazine)*. <http://eshann.com>. (Accessed 15 December 2016).
- Wallipodom, S., & Wongted, S. (1991). *Tai Noi Tai Yai and Tai Siam*. Bangkok : Matichon Publishing.
- Wongted, S. (1994). *Tai People are Here : at Southeast Asia*. Bangkok : Silpakorn University and Culture and Arts.

